

Προμελέτη ψηφιακής εφαρμογής για την παρουσίαση και την επιτόπια ξενάγηση της Ακρόπολης των Κουκουναριών

Γενικά

Οι ψηφιακές τεχνολογίες σήμερα, καλύπτοντας σε μεγάλο βαθμό τις επικοινωνιακές και πληροφοριακές ανάγκες της κοινωνίας των πολιτών, αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την ανάδειξη και την αποτελεσματική παρουσίαση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η συστηματική και ενταγμένη δε χρήση τους σε ευρύτερα σχέδια προστασίας, ανάδειξης και διαχείρισης χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς δύναται να συμπληρώσει και να ενισχύσει το βαθμό πρόσβασης στην πολιτιστική πληροφορία, τη διάδραση χώρου-επισκέπτη καθώς και την κατανόηση και εκτίμηση του χώρου.

Για την ολοκληρωμένη ανάδειξη και παρουσίαση της Ακρόπολης των Κουκουναριών προτείνεται η ένταξη και αξιοποίηση του πληροφοριακού και εποπτικού υλικού που έχει αναπτυχθεί -αλλά και η δημιουργία νέου- σε μία ψηφιακή εφαρμογή προσβάσιμη τόσο από τους επισκέπτες του αρχαιολογικού χώρου όσο και από απομακρυσμένους επισκέπτες που δεν έχουν τη δυνατότητα φυσικής πρόσβασης στο χώρο.

Σκοπός της παρούσας προμελέτης είναι ο εντοπισμός του πλαισίου και των προδιαγραφών αλλά και η διαμόρφωση του σκελετού πάνω στον οποίο θα βασιστεί η μελέτη της ψηφιακής εφαρμογής.

Κριτήρια

Τα βασικά κριτήρια σχεδιασμού της πρότασης αυτής συνοψίζονται στα εξής

- Η χρήση μιας ενιαίας ψηφιακής/διαδικτυακής πλατφόρμας για την φιλοξενία, τη διάρθρωση και παρουσίαση του πληροφοριακού υλικού.
- Ο διττός ρόλος της πλατφόρμας σχετικά με την προσβασιμότητα στο πληροφοριακό υλικό:
 1. Δυνατότητα πρόσβασης στο πληροφοριακό υλικό από απομακρυσμένους επισκέπτες.
 2. Δυνατότητα πρόσβασης στο πληροφοριακό υλικό από επισκέπτες του αρχαιολογικού χώρου.
- Η αξιοποίηση λογισμικών ανοιχτού κώδικα και πρόσβασης γεγονός που συνάδει με τις σύγχρονες Ευρωπαϊκές οδηγίες και καλές πρακτικές (βλ. European Commission's Digital Agenda for Europe 2020) για τη χρήση ψηφιακών μέσων στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η εξασφάλιση συμβατότητας των παραγομένων ψηφιακών δεδομένων και των μεταδεδομένων τους σύμφωνα με τα πρότυπα των Ευρωπαϊκών οδηγιών.
- Η συμβατότητα της ψηφιακής εφαρμογής με την ευρύτερη πρόταση προστασίας και ανάδειξης του χώρου. Ιδιαίτερα, η παρουσίαση του χώρου μέσω συσκευών κινητής τηλεφωνίας θα έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα ως προς την επιτόπια ερμηνεία του χώρου (πληροφοριακό κέντρο και πινακίδες) και τους σχεδιαζόμενους οδηγούς περιήγησης ή την επιτόπια ξενάγηση.
- Η βιωσιμότητα του προτεινόμενου ψηφιακού προγράμματος παρουσίασης.

Προδιαγραφές

Σύμφωνα με τα παραπάνω προτείνεται η δημιουργία ενός ιστότοπου σε ένα σύγχρονο σύστημα διαδικτυακών δημοσιεύσεων και διαχείρισης περιεχομένου ανοιχτού λογισμικού. Η δημιουργία του ιστότοπου αυτού θα είναι συμβατή - σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες προδιαγραφές - τόσο με την απομακρυσμένη περιήγηση μέσω κοινών προγραμμάτων περιήγησης διαδικτύου όσο και με την επί τόπου περιήγηση στον αρχαιολογικό χώρο μέσω προσωπικών συσκευών κινητής τηλεφωνίας¹.

Α. Όσον αφορά στο σχεδιασμό και τη δομή παρουσίασης της Ακρόπολης των Κουκουναριών στους απομακρυσμένους επισκέπτες προτείνονται τα εξής:

1. Αρχική ιστοσελίδα με σύντομη περιγραφή του αρχαιολογικού χώρου.
2. Ιστοσελίδα με το ιστορικό των ανασκαφών και του έργου ανάδειξης.
3. Ιστοσελίδα με πληροφορίες για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.
4. Ιστοσελίδα με χάρτη σύνδεσης του αρχαιολογικού χώρου με ευρύτερα σημεία ενδιαφέροντος της περιοχής.
5. Ιστοσελίδα με στοιχεία επικοινωνίας και σημαντικών συναφών διαδικτυακών συνδέσμων.
6. Ενσωματωμένο σύστημα εικονικής περιήγησης στο αρχαιολογικό χώρο με τη χρήση πανοραμικών απόψεων των σημείων ενδιαφέροντος και επεξηγηματικών κειμένων.

Β. Όσον αφορά στο σχεδιασμό της ψηφιακής παρουσίασης της Ακρόπολης των Κουκουναριών στους επισκέπτες του χώρου προτείνονται τα εξής:

1. Η παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού για την ερμηνεία και παρουσίαση του χώρου. Ενδεικτικά: Σύλληψη και ανάπτυξη σεναρίου ερμηνείας, ηχογράφηση προφορικής ξενάγησης συγκεκριμένων σημείων για την ένταξή τους στην ψηφιακή εφαρμογή, επαγγελματική φωτογράφιση συγκεκριμένων σημείων, δημιουργία ενδεικτικών εικονιστικών αποκαταστάσεων συγκεκριμένων περιοχών του λόφου, δημιουργία λογοτύπου χώρου.
2. Η παροχή Ασύρματων Σημείων Πρόσβασης στο Διαδίκτυο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών και την αποφυγή χρεώσεων περιαγωγής από ξένους παρόχους δικτύου κινητής τηλεφωνίας. Σε περίπτωση που προκριθεί αυτή η λύση, προτείνεται η τοποθέτηση ειδικών συσκευών παροχής ασύρματης πρόσβασης στο διαδίκτυο που θα καλύπτουν επαρκώς την περιοχή του αρχαιολογικού χώρου, και ιδιαίτερα τις προβλεπόμενες από την πρόταση κατασκευές στάσης των επισκεπτών. Οι συσκευές αυτές προτείνεται να ενσωματωθούν στην υπάρχουσα κατασκευή στάσης (κορυφή κατακόρυφου στοιχείου στήριξης οροφής) κατά τρόπο ώστε να παραμένουν αφανείς αλλά και λειτουργικές.
3. Η δημιουργία ειδικών ιστοσελίδων (κρυφών) στον κεντρικό ιστότοπο για τη φιλοξενία του πληροφοριακού υλικού στο οποίο θα βασιστεί η παρουσίαση του αρχαιολογικού χώρου μέσω προσωπικών φορητών συσκευών. Στις ιστοσελίδες αυτές, η πρόσβαση γίνεται μόνο με τη γνωστοποίηση της διεύθυνσης η οποία θα πραγματοποιείται στον αρχαιολογικό χώρο.

¹ Σημειωτέον ότι η πλατφόρμα-ιστολόγιο, η οποία δημιουργήθηκε και λειτουργεί στο πλαίσιο της μελέτης ανάδειξης: <http://koukounariesparos.wordpress.com> είναι συμβατή με τα παραπάνω χαρακτηριστικά και δύναται να αποτελέσει τη βάση για τη φιλοξενία της προτεινόμενης ψηφιακής εφαρμογής παρουσίασης (απομακρυσμένοι επισκέπτες) και επιτόπιας ξενάγησης.

4. Η σύνδεση του διαδραστικού και πληροφοριακού προγράμματος με τον αρχαιολογικό χώρο. Προτείνεται η αυτοματοποιημένη πρόσβαση στην ιστοσελίδα ενδιαφέροντος μέσω ετικετών κώδικα γρήγορης ανταπόκρισης (QR code) που θα είναι ενσωματωμένοι στις ενημερωτικές πινακίδες.
5. Η πρόβλεψη για παροχή ενημέρωσης σε δύο ταχύτητες. Ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα σε μία αναλυτική ενημέρωση και μία σύντομη.

Συμπεράσματα

Συνολικά, και βάσει συγκριτικής εξέτασης με άλλες τεχνικές λύσεις (αυτόνομων εφαρμογών), η πρόταση της παραπάνω εφαρμογής κινητής τηλεφωνίας μέσω του διαδικτύου έχει τα εξής πλεονεκτήματα έναντι των αντίστοιχων αυτόνομων εφαρμογών:

- Παρέχει τη δυνατότητα αναβάθμισης του ερμηνευτικού υλικού μέσω του Συστήματος Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS) που παρέχουν τα σύγχρονα συστήματα διαδικτυακών δημοσιεύσεων και διαχείρισης περιεχομένου ανοιχτού λογισμικού, άμεσα και χωρίς επιπλέον κόστος.
- Δεν απαιτεί αναβάθμιση λογισμικού όπως στις αυτόνομες εφαρμογές και άρα εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα της εφαρμογής.
- Με την χρήση Λογισμικού Ανοιχτού Κώδικα, δεν απαιτείται ετήσιο κόστος αδειών (licences).
- Χρησιμοποιείται ίδιο σύστημα για την πληροφόρηση επιτόπιων και απομακρυσμένων επισκεπτών, με ενοποιημένο τελικό αποτέλεσμα και ευκολία διαχείρισής του.
- Συμβάλει στη διάδοση της πολιτιστικής πληροφορίας με άμεσο, ελεύθερο και αποτελεσματικό τρόπο.
- Αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη περαιτέρω εφαρμογών με τελικό στόχο την προστασία των μνημείων και την ανάδειξή τους.

Συγκριτική ανάλυση επιλογών δημιουργίας ψηφιακής εφαρμογής				
Εφαρμογή μέσω διαδικτύου (προτεινόμενη)			Αυτόνομη εφαρμογή	
Υπέρ	Κατά		Υπέρ	Κατά
Δυνατότητα αναβάθμισης του ερμηνευτικού υλικού μέσω του Συστήματος Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS)			Η αναβάθμιση του περιεχομένου μπορεί να γίνει από αντίστοιχο προβλεπόμενο ΣΔΠ αλλά το κόστος εφαρμογής θα είναι υψηλότερο	Η αναβάθμιση του περιεχομένου θα πρέπει να γίνεται από προγραμματιστή
Δεν χρειάζεται αναβάθμιση λογισμικού				Χρειάζεται αναβάθμιση του λογισμικού ανά τακτά διαστήματα προκειμένου να μην καταστεί η εφαρμογή ξεπερασμένη
Διττή παρουσίαση του				Παροχή

ερμηνευτικού υλικού: 1. για τους επισκέπτες του αρχαιολογικού χώρου 2. για απομακρυσμένους επισκέπτες				ερμηνευτικού προγράμματος μόνο στους επισκέπτες του αρχαιολογικού χώρου
	Τοποθέτηση δικτύου Wireless Access Point στον αρχαιολογικό χώρο		Είναι κυρίως GPS triggered το περιεχόμενο και δεν χρειάζεται σύνδεση στο διαδίκτυο	

Αγγελική Χρυσάνθη
Στέλιος Λεκάκης